

למאן להיכנס לזכר

מסופר, על אחד מתלמידיו של רבי יחזקאל לנדא זצ"ל, בעל ה'נודע ביהודה', שביום מן הימים התחיל להידרדר בעבודת ה', לאט לאט התרחק מהתורה, עד שהמיר את דתו והתנצר, רחמנא ליצלן.

הוא 'התקדם' אצל הנוצרים, והפך לכומר גדול בעיר פראג. ה'נודע ביהודה', הצטער מאד על מה שקרה לאותו תלמיד. הוא ביקש ממקורביו, שיבררו מה סדר היום של הכומר, ויבדקו, אם יש איזו אפשרות שהכומר הזה יראה את פניו של ה'נודע ביהודה'!

ביררו, והודיעו לרב, שיש שעה קבועה כל יום, שהכומר יושב מול החלון, ומביט לרחוב, ובזמן הזה, הרב יכול לעבור ליד החלון, והתלמיד לשעבר יבחין בו.

הרב, עשה לעצמו כעין סימן, שאם התלמיד יקדים לו 'שלום', יש סיכוי להחזיר אותו בתשובה, אבל אם התלמיד יתעלם, הרב יניח לו, ולא ינסה להחזיר אותו למוטב.

הרב התארגן, ובשעה הקבועה שהכומר עמד בחלון, הרב 'עבר' שם, כדי לבדוק את התגובה של הכומר. ברגע שהכומר ראה את הרב, מיד הקדים לו 'שלום' בהכנעה...

הרב הבין, שיש עם מי לדבר, וביקש להודיע לכומר, שהוא מעוניין, להיפגש אתו. הכומר קיבל את ההודעה. הסכים. והם נפגשו.

בפגישה, הרב פנה אל התלמיד בלבביות, וביקש ממנו שיאמר את האמת, איך הוא הגיע למצב הזה? מה פתאום לעזוב הכל וללכת... מה קרה?

הכומר, פתח בודיו אישי; "כשהייתי תלמיד בישיבה של הרב, התארחתי פעם בפסח, אצל יהודי אמיד בפראג. בארוחה, הגישו לשולחן פשטידה טעימה מאד, אך למרבה החרדה, נמצאה חיטה בתוך הפשטידה.

לא ידענו מה ההלכה, לכן בעל הבית שלח אותי אל כבוד הרב (ה'נודע ביהודה'), לברר את ההלכה.

לקחתי את הפשטידה עם החיטה, והגעתי אל הרב. הרב שמע את השאלה, והתחיל להציט בפני את כל הצדדים ההלכתיים שיש בעניין, הספיקות והשיטות. לסיום הרב הכריע, שמצד הדין היה אפשר להקל ולומר שהפשטידה מותרת באכילה, רק משום החומרה של איסור חמץ, עדיף לשרוף. ואז הרב צוה עלי, ללכת ולשרוף את הפשטידה.

והאמת, שלא שרפתי את הפשטידה... כי היא אחד המאכלים האהובים עלי מאד. וגם שמעתי מהרב שיש צד להקל, לא התגברתי, ואכלתי..."

אבל אז הגיע תורו של היצר הרע. "היצר ניפח את העבירה בדמיון שלי, ונתן לי להרגיש שאכלתי חמץ בפסח... והנה אני חייב 'כרת'... וככה עלו לי מחשבות שאני רחוק מה', ולא רצוי..."

עד שהחלטתי, שאם אני כל כך לא רצוי, אז למה לי לקרוא קריאת שמע שעל המיטה?... והפסקתי. אחר כך, הרגשתי רחוק יותר, והפסקתי ליטול ידיים בבוקר. לא הרבה אחרי, הפסקתי לברך ברכות התורה. המצב הלך והחמיר, והחלטתי שאין לי מה לחפש יותר בישיבה, וצבתי!

משם הלכתי ללימודי חכמות זרות, עד שפשט

התנצרתו!...", סיים התלמיד את וידויו המרגש.

הרב הביט בו בחמלה, והבין מאיפה נבעה הטעות שלו. "בא נתבונן, מה השורש של כל ההידרדרות", אמר הרב, "הכל התחיל מדבר אחד - שהיצר הרע הגדיל בעיניך את העבירה!"

שים לב, הרי לפי עיקר ההלכה, אתה באמת לא אכלת חמץ בפסח בכלל, אלא שהיצר הגדיל בעיניך את העבירה, וזוה הצליח להסית אותך מכל וכל, עד כדי שהתנצרתו..."

הרב המשיך לשוחח אתו בעניין הזה, והראה לו כמה שהיצר מתוחכם, איך שהוא מראה לאדם כמה הוא גרוץ, במטרה לקחת לו את הכל.

התלמיד הקשיב לרב בציומו. הדברים של הרב ניחמו אותו. האמת שהייתה בהם, הבעירה בו את הניצוץ שתמיד היה בו, עד שבסיום השיחה, הוא הפך לבעל תשובה גמור.

את הסיפור הזה, סיפר רבי הלל ליכטנשטיין זצ"ל (בספר 'בנות הלב', פרשת 'כי תצא', דיבור המתחיל "עוד י"ל"), בשם אביו רבי ברוך בענדיט זצ"ל הי"ד, שקיבל את הסיפור הזה מאבותיו (הובא גם בספר 'אוצרות צדיקי וגאוני הדורות', חג הפסח, עמוד של).

הוא מדבר על כך, שהרבה פעמים קורה, שאדם נכשל בחטא קטן. לא התגבר, ונפל. והיצר הרע, עושה את עיקר הרווח שלו, לא מהחטא עצמו, אלא מהמצב שאחרי העבירה.

היצר מתחיל לנפח את מה שהוא עשה, ומראה לו כמה הוא רחוק מה', נותן לו להרגיש גרוץ, ושאין לו סיכוי, עד שהוא כבר מתייאש, ומאבד טעם בכל דבר של מצוה.

אבל האמת הפוכה, שאין דבר העומד בפני התשובה.

בפרשה שלנו, אפשר לראות, איך שהיצר הרע משתמש בתחבולה הזו, גם נגד אברהם אבינו. אברהם חוזר מהר המוריה, אחרי שהוא עמד בגבורה בנסיון העקדה. ומה הוא שומע כשהוא חוזר? ששרה, אשת נעוריו, נפטרה...

אברהם מתחיל לבכות... "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכתה" (בראשית כג, ב). אחר כך, אברהם מתעשת, ומתחיל לטפל בקבורה שלה - "ויקם אברהם מעל פני מתו" (בראשית כג, ג).

המדרש (בראשית רבה נח, ו) לומד מהפסוק הזה, "ויקם אברהם מעל פני מתו" - מלמד שהיה רואה מלאך המות מתריס כנגדו! מה הפירוש?

מסבירים המפרשים (מתנות כהונה' ומהר"ו על המדרש שם), שמלאך המות, היה מתגרה באברהם, ואומר לו 'בגללך שרה מתה! אם לא היית שומע בקול ה', ולא היית הולך לעקוד את יצחק, שרה הייתה חיה היום. אתה אשם!'

הוא רצה שאברהם יתחרט על מה ששמע בקול ה'. הוא רצה שאברהם ירגיש רגשות אשמה על כל נסיון העקדה. שיחשוב 'הנה, שמעתי בקול ה', והפסדתי. אשתי נפטרה בגלל זה. אני גרמתי לה למות...'. ועוד מחשבות כאלו.

חז"ל דייקו את זה מהפסוק שאומר "מעל פני מתו", השטן רצה שהוא ירגיש ששרה היא המת שלו, שהוא זה שגרם לה

למות.

אבל אברהם לא נכנע, "ויקם אברהם מעל פני מתו", הוא לא נתן למחשבות האלו להציף אותו, הוא התגער מהם, "ויקם אברהם", הוא קיצר בבכי, הזדרז, וקם "מעל פני מתו", מההרגשה הזו שהמת שלו.

אם נדע ונזכור, שהיצר הרע עושה את עיקר הרווח שלו, דוקא מהזמן שאחרי העברה, יהיה לנו יותר קל להתמודד איתו. כמה פעמים קורה, שאדם מחליט, זהו, אני מתחזק, ממחר אני קם מוקדם, או ממחר אני מתחזק בלימוד, או בקדושת העיניים והמחשבה. והנה יום המחר הגיע, והוא לא קם בזמן, לא הצליח ללמוד אפילו מילה אחת, או נכשל בראיות אסורות. חוץ מעצם העניין שהוא נכשל בחטא, שבהרבה מהמקרים מדובר בחטא קל מאד, שאפשר לחזור בתשובה בקלות, עיקר הבעיה היא המחשבות וההרגשות שבאות בעקבות החטא. נכנסות מחשבות כמו 'אתה רואה? אפילו יום אחד אתה לא עומד בחיזוקים שאתה מקבל על עצמך... איך נראה לך שתוכל להתחזק אי פעם?... עזוב. תפסיק לצפות מעצמך. אין לך כוחות לזה...!' ועוד מחשבות בסגנון הזה.

זהו, כשמדובר בנפילה קלה. ומה קורה כשמדובר בנפילה חמורה? אוי לו ממה שהיצר יעשה לו... הוא יריץ לו מחשבות על כמה שהוא טמא. ימלא אותו ברגשות אשמה. יתלה את כל הנפילה בו, ובחוסר היכולת שלו להתמודד. יהפוך אותו לדבר הכי קטן בעיניו.

גם אם אחרי נפילה כזו היה לו סיכוי להתחרט, להתבונן, להתחיל לשקם את עצמו ולחזור למוטב, אחרי כזו שטיפה של היצר, אין לו כמעט סיכוי...

יוצא לי לדבר עם בחורים צעירים, ואני שומע מהם משפטים מיואשים, כמו 'אין לי כח לכלום...!', 'נמאס לי...!', ואפילו 'בא לי להתאבד...!', אני לא יודע אם הם מתכוונים לזה ברצינות, אבל מה שבטוח, שההרגשה שלהם גרועה מאד, ואין להם חשק להתמודד עם כלום.

מאיפה זה נובע? מהיצר של אחרי המעשה. הוא מראה להם את עצמם באור הכי גרוע שיש, והם אומרים לעצמם, אם אני כזה גרוע, למה לי להתאמץ...

הפתרון הוא, לזכור את מה שה'נודע ביהודה' אמר לתלמיד שלו, בא נראה מאיפה הכל התחיל, נראה את הדברים בגודל הטבעי שלהם, בלי להגדיל ולנפח, ואז נרגיש שלא קרה כלום, תמיד יש מקום לתשובה.

גם מי שנפל בחטא הכי חמור, אם הוא מרגיש שמחשבות מהסוג הזה מציפות אותו, התפקיד שלו עכשיו, לעזוב הכל, ולהמשיך הלאה, להתעלם התעלמות מוחלטת ממה שהוא עשה, ולהסתכל רק קדימה.

כי ברגע שהוא יתחיל עם המחשבות, היצר יגרור אותו למקומות יותר גרועים, ולא יתן לו לצאת משם. להמשיך הלאה, בלי לחשוב על מה שהיה.

אחר כך, שההרגשה תתייצב, אפשר לחזור אחורה, ולעשות תשובה. אבל לא בזמן שהיאוש מתחיל להציף, כי בזמן הזה צריך רק לברוח...

זה מה שלימד אותנו אברהם אבינו, "ויקם מעל פני מתו", אל תחשוב שהמת הוא שלך, גם אם מציפות אותך ההרגשות הכי רעות, רגשות אשמה כאילו שבגללך מת מישהו, או כל דבר אחר, קום, כי זו עצת היצר, לסחוב אותך למטה.

נדע, וניזהר.

קהל רב, השתתף בשמחת ה'שבוע ברכות' של אחד מבחירי ישיבת לייקווד בארצות הברית. הכלה הייתה בתו של ראש ישיבה חשוב. בשולחן הכבוד, ישבו יותר משלושים רבנים חשובים וראשי ישיבות, שהשמיצו דברי תורה, ודברו בשבח החתן והמשפחות. בציצומה של השמחה, קם סבו של החתן, יהודי אמריקאי מגולה, איש עסקים מבוגר שכיפה קטנה לראשו, וביקש לומר מספר מילים. הבקשה הייתה מוזרה. מה יש לו לחדש מול גדולי עולם... אבל סבא זה סבא, ואי אפשר לסרב. הוא נטל את רשות הדיבור, וסיפר: "באחת ממדינות מזרח אירופה, חי נער צעיר ושובב. יום אחד, הוא רצה 'לשמח' את כל החברים...

מה הוא עשה? ביום שני, לפנות בוקר, הוא נגש אל בית המדרש מלווה בעז שחורה, פתח את ארון הקודש, הוציא משם את ספר התורה, והכניס במקומו את העז...

התפילה התחילה. ההיכל נפתח, ומשם זינקה עז שחורה ורצה בבהלה בכל שטח בית המדרש... התלמידים, שלא הצליחו להתאפק, צחקו... וצחקו... התפילה נקטעה, עד שגירשו את העז, וניקו את הלכלוך שהיא השאירה.

ראש הישיבה זעם. "מי עשה את זה?...". מיודענו, היה אמנם שובב, אבל ישר, והוא הצביע, והודה. ראש הישיבה, הודיע לו בפנים חיוורות, "מרגע זה ואילך, אתה מסולק מהישיבה..."

הילד, שקלט את המצב, פנה לראש הישיבה ואמר: "אם אתה מסלק אותי מהישיבה, אתה גוזר עלי מות רוחני. אם כך, מגיעה לי בקשה אחרונה. אני מבקש שיבא לכאן המרא דאתרא..."

הבקשה הייתה מוזרה, אבל קראו לרב. כשהוא הגיע, אמר לו התלמיד השובב: "גזור עלי מות רוחני, כי אין כאן עוד ישיבה, ואין לי לאן ללכת. אבל הגזירה היא לא רק עלי, היא גם על הילדים והנכדים שלי. האם גם אותם שאלו, אם מגיע להם כליה מהעם היהודי? איך אפשר לגזור עלי דבר כזה, בלי לתת לי הזדמנות להשתנות?..."

המרא דאתרא, ששמע טענה חכמה כזו, יוצאת מפה של תלמיד צעיר כל כך, הבין שיש כאן ילד חכם, שצריך לעשות הכל כדי להשאיר אותו בישיבה.

"התלמיד צודק", אמר לראש הישיבה, "הוא ישאר בישיבה, ויענש בדרך אחרת". והוא נענש, אבל נשאר. לימים, הוא התבגר, תפס את עצמו, השקיע בלימוד התורה, והפך לרב חשוב.

הוא התחתן, ואת הבן שלו, לימד בעצמו עד גיל 12, אחר כך שלח אותו לישיבה קטנה. כשרוח השכלה חדרה לעולם התורה, הנער החליט להגר לארצות הברית. אביו, הבין מה זה אומר, וביקש ממנו "תבטיח לי שתתחתן רק עם יהודיה כשרה". הוא הבטיח.

כל שבועיים, הבן היה מקבל מכתב מאביו, שמתחנן אליו, שלא ישכח את המוצא שלו, ויחזיק מעמד.

הבחור, הצליח בעסקים, והפך לעשיר גדול. בכל הנדודים שלו, הוא לא מצא בת זוג יהודיה כשרה. רק בגיל 42 הוא מצא מישהי מתאימה, והם התחתנו. לזוג המבוגר, נולד בן יחיד, עליו הם שמרו מכל משמר. אביו שכר לו את המלמדים הכי טובים שיכניסו בו יראת שמים, וכשהוא גדל, שלח אותו לישיבות הטובות ביותר.

הבן צמח לתלמיד חכם גדול, התחתן עם אשה כשרה, ונולדו להם שמונה בנים. לכולם היה חן יהודי ושכל חריף, אבל הבכור, היה המיוחד מכולם, הוא נשלח לישיבת לייקווד, ושם הפך לאחד מבחירי הישיבה..."

כל הנוכחים בשמחת ה'שבוע ברכות', היו מרותקים לסיפורו של הסב, שעצר למספר רגעים, ואז הוסיף "אבא שלי, הוא אותו ילד שהכניס את העז לארון הקודש. אני הבן שהיגר לארצות הברית. אביו של החתן הוא בני היחיד. ונכדי - החתן, הוא בנו בכורו. ועכשיו, תארו לכם שראש הישיבה היה מסלק את אבי מהישיבה, כמה גדולי תורה היה מפסיד העם היהודי...", סיים הסב את דבריו המרגשים, ופרץ בבכי... (מתוך: 'האמנתי כי אדבר', בעריכת ר' משה טולדנו שלי"א, חלק ב, עמוד שסח. הובא גם בספר 'עליו לשבח', פרשת 'ז'ורא', עמוד ר)

לכל מעשה יש השלכות, החכמה היא, לא להיכנע ליצר, שמנסה לגרום שהמעשים שלנו ירחיקו אותנו מה'...

השיעורים נמסרו ונערכו ע"י האברך דוד יעקב עבו - מוהל מוסמך. 050-4148948
ניתן לקבל גם במייל david0504148948@gmail.com
ניתן להאזין לשיעורים במגוון נושאים מאת כותב השורות, בקו פרשת דרכים' 074-7962698
וכן במערכת 'קול הלשון'